

Lo negoci del Transvaal al inglés li va molt mal.

Apart de las tundas que li administran els boers a tot pasto, en totas las possessions sud-africanas s'ob-

Feta aquesta observació estarém á la mira, y parlarem després ab tota franquesa, ey! si 'ns deixan parlar.

De totas maneras consti que quan algú que no 'ns

ANAGRAMA

Vaig trobar á don Total al baixar l'escala ahí y t' dich que 'm doná, Magí

A últim concedir Ja 'm El bon net, esqui Y ara com la de Quina

Per pi qu'elabor un dato Lo que vegadas destinada Si ting acabés de Espanya

Ha sig —Hom —Déix sia, Y de A Russ altres llo als contri

Llegeix «Sembl Malort

Volent lo del cor saber per En prim nat y teni Catalunya Y en c no es prob

Tot ha entrat en caixa: els 1/5 1/5 y els 1/4 1/4

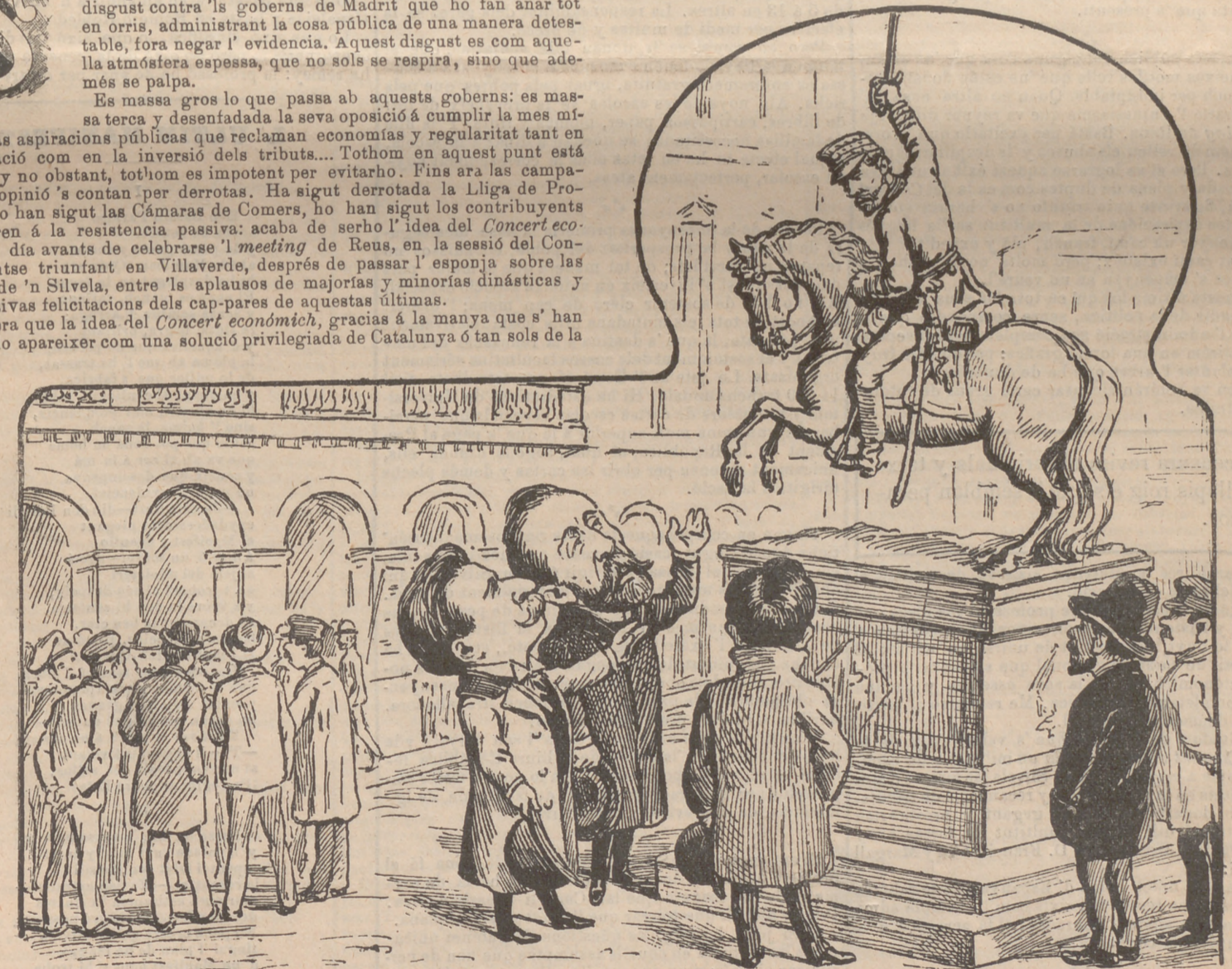
ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ: Llibreria Espanyola, Rambla del Mitj, 20, botiga. BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ: Fora de Barcelona cada trimestre ESPANYA pesetas 1'50 Cuba, Puerto-Rico y Estranger, 2'50.

PARLÈM CLAR

EMPRE es bó parlar clar y ab franquesa; pero avuy mes que may. Negar qu' existeix á Catalunya una poderosa corrent de disgust contra 'ls governs de Madrid que ho fan anar tot en orris, administrant la cosa pública de una manera detestable, fora negar l' evidència. Aquest disgust es com aquella atmòstera espessa, que no sols se respira, sino que ademés se palpa. Es massa gros lo que passa ab aquests governs: es massa terca y desenfadada la seva oposició á cumplir la mes nimia de las aspiracions públicas que reclaman economias y regularitat tant en la recaudació com en la inversió dels tributs... Tothom en aquest punt está conforme, y no obstant, tothom es impotent per evitarho. Fins ara las campanyas de l' opinió 's contan per derrotas. Ha sigut derrotada la Lliga de Productors, ho han sigut las Cámaras de Comers, ho han sigut los contribuyents que apelaren á la resistència passiva: acaba de serho l' idea del Concert económic el día avants de celebrarse l' meeting de Reus, en la sessió del Congrés, alsantse triufant en Villaverde, després de passar l' esponja sobre las promesas de 'n Silvela, entre 'ls aplausos de majorias y minorias dinásticas y las expressivas felicitacions dels cap-pares de aquestas últimas. De manera que la idea del Concert económic, gracias á la manya que s' han donat fentlo apareixer com una solució privilegiada de Catalunya ó tan sols de la

EL MEETING DE REUS.

EN PRIM, als organissadors del meeting:—Tot aixó del concert es música ce'estial.

LA CAMPANA DE GRACIA.

DONARÁ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA.

CADA NÚMERO **5** CÉNTIMS PER TOT ESPANYA.

Números atrassats: 10 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ: Llibreria Espanyola, Rambla del Mitj, 20, botiga. BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ: Fora de Barcelona cada trimestre ESPANYA pesetas 1'50 Cuba, Puerto-Rico y Estranger, 2'50.

PARLÉM CLAR

EMPRE es b6 parlar clar y ab franquesa; pero avuy mes que may.

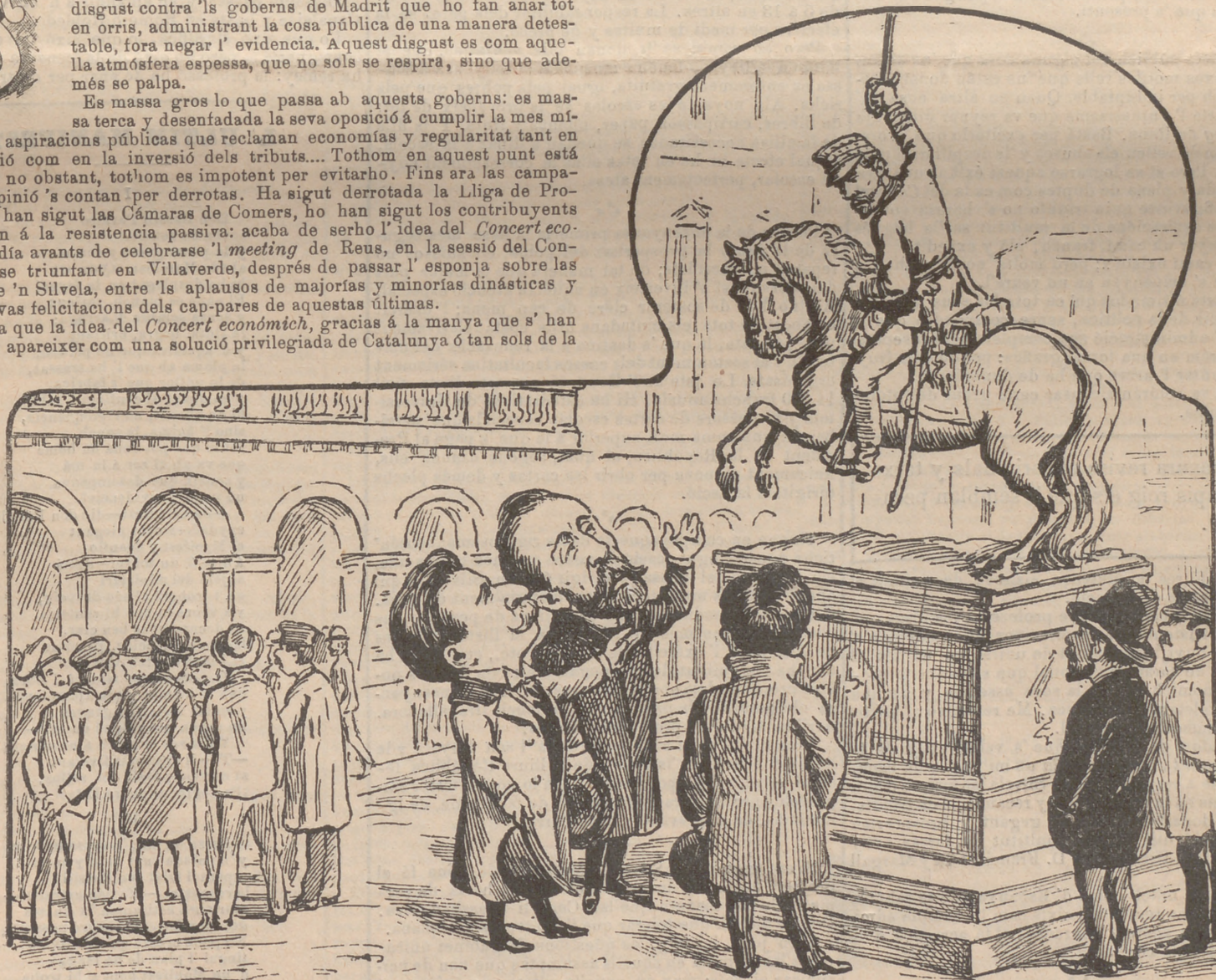

Negar qu' existeix á Catalunya una poderosa corrent de disgust contra 'ls governs de Madrit que ho fan anar tot en orris, administrant la cosa pública de una manera detestable, fora negar l' evidencia. Aquest disgust es com aquella atmósfera espessa, que no sols se respira, sino que ademés se palpa.

Es massa gros lo que passa ab aquests governs: es massa terca y desenfadada la seva oposició á cumplir la mes mínima de las aspiracions públicas que reclaman economías y regularitat tant en la recaudació com en la inversió dels tributs... Tothom en aquest punt está conforme, y no obstant, tothom es impotent per evitarho. Fins ara las campanyas de l' opinió 's contan per derrotas. Ha sigut derrotada la Lliga de Productors, ho han sigut las Cámaras de Comers, ho han sigut los contribuyents que apelaren á la resistencia passiva: acaba de serho l' idea del *Concert económic* el día avants de celebrarse l' *meeting* de Reus, en la sessió del Congrés, alsantse triufant en Villaverde, després de passar l' esponja sobre las promesas de 'n Silvela, entre 'ls aplausos de majorías y minorías dinásticas y las expressivas felicitacions dels cap-pares de aquestas últimas.

De manera que la idea del *Concert económic*, gracias á la manya que s' han donat fentlo apareixer com una solució privilegiada de Catalunya ó tan sols de la

EL MEETING DE REUS.

EN PRIM, als organísadors del meeting:—Tot aixó del concert es música ce'estial.

provincia de Barcelona, ha servit de cabria per aixecar a n' en Villaverde desde 'l fondo del abisme de la popularitat ahont se revolcava.

—Oh!—dirá algú—aixó ho fan els polítics de la restauració pel compte que 'ls hi té no perdre las ganas del pressupost.

No negarém que aixís es realment; però de quina forsa efectiva y útil disposa avuy el disgust públich pera desferse de totas aqueixas patuleyas de polítics? Aquí está 'l quid.

Fins ara s' ha combatut molt, pero sense plan, sense objectiu, y no es aixís com se guanyan las victorias.

L' idea del *Concert económic* alsada com á bandera á última hora es, si bé s' examina, sumament migrada. Poch es lo que demana el *Foment* y aixís y tot el govern no vol sentirne parlar. Y lo poch que aquell demana ha d' estimarho qui ho examini sense passió, completament impracticable. Gran cosa fora recaudar-se un mateix las contribucions y lliurarse de la voracitat dels investigadors que s' tem y no sense rahó vulgan pendre á Catalunya com una especie de colonia... pero de la bona inversió dels tributs que s' recaudin—y aixó es lo mes essencial—¿cóm es que no se 'n parla?

Lo *Concert* equival en puritat á rastrejar y cassar per compte del govern. Pero 'l govern es molt desconfiat, tem que 'ls gossos se li menjin els conills y no vol que cassin. Mes s' estima entendres ab en Buxeras que ab la representació de tot un poble. Pero aqueixa representació—y aquí vé la part mes difícil—¿cóm se constituhiria? De la Diputació provincial obrant sola y exclusivament no se 'n ffa ningú, per quant fora aixó posar la distribució de las quotas á mans del caciquisme, tal com se practica ab los repartos dels consums que tan grans disgustos produheixen en los pobles rurals que han adoptat aquest sistema. Se parla de associar á las diputacions alguns representants de ciertas entitats económicas. ¿Pero, quinas foran aquestas entitats y baix quina responsabilitat material exercirian sas delicadas funciones? Tampoch se 'n parla.

Hi ha qui tem qu' en tota aquesta campanya s' hi amagan las pretensions de un sindicat poderós que intenta fer un gran negoci á las costellas dels contribuents. Tot es cosa que podria ser, fins ignorantho 'ls iniciadors de la idea, en un país com el nostre ahont abundan tant els gats... dels *frases*, que ab las unglas á punt fan l' adormit, pera tirar-se á cop segur sobre la primera rata que s' presenti.

Que l' esperit públich vol alguna cosa que 'ns arranqui de aqueixos motllos vells que 'ns están donant tortura, ho tinch per indubtable. Quan no altra cosa m' ho demostraria l' entusiasme que va reynar diumenje en el *meeting* de Reus. Bastá per excitarlo que 'ls oradors possessin de relleu els abusos y 'ls despilfarros dels governants. Pero si va lograse aquest éxit ab una idea mal madurada y plena de duptes com es la del *Concert económic*, figurinse quin triunto no s' hauria conseguit, si á las aspiracions de la multitud se 'ls hagués pogut ensenyar un camí, franch, plá y expedit.

Y aquest camí existeix; pero molts no 'l veuhén y molts altres s' empenyan en no veure'l. Son aquests últims los qu' en tots los seus actes volen prescindir de la política, sense compendre que la política y l' administració son completament inseparables. Ho dirém en una forma gráfica: per obtenir fruyt s' ha de plantar l' arbre que ha de donarlo.

Aixís, en va voldrán alcansar certs graus de autonomia económica.

La censura revisa els originals y tatxa ab el llapis roig els que li semblan pecaminosos.

Y no farán res si pretenen aislarse, descontant el concurs del resto de la nació.

Per aixó no s' comprén que professant las ideas que professan y sustentantlas aspiracions que sustentan s' agitin en lo buyt, prescindint de unirse en un tot al únic partit de caràcter nacional que sustenta 'l programa autonómic en tota la seva essencia y de una manera completament orgánica. Me refereixo al partit republicà democràtic federal.

Los agitadors de l' opinió que s' valen avuy de la idea del *Concert* no adelantarán un milímetre de camí, entretenintse á regatejar ab en Silvela las majors ó menors facultats en la investigació y recaudació de tributs, y en cambi donarian un pas de gegant y provocarian la concentració útil de una multitud de forsas avuy desconcertadas, dirigitse á D. Francisco Pi y Margall y dihentli:

—Vosté es l' únich home d' Espanya que té rahó; lo seu programa ho resolt tot; aixís com l' exemple admirable de la seva austeria honradés, el fá acreedor á la nostra omnímoda confiansa.

En aquest cas si que naixaria una corrent de una for-

sa irresistible, una fusió de classes socials, consagrada totas ab entussiasme á la regeneració de la patria.

P. K.

Sotmesos al llapis de la censura previa, ens falta la llibertat necessaria pera tractar assumptos de gran interés y en una forma acomodada á la naturalesa dels nostres sentiments. Esperém, donchs que 'ls nostres lectors, tindran l' amabilitat de ferse càrrech de que las circunstancias escepcionals pesan encare sobre la premsa, qu' es la que al últim ha de pagar sempre 'ls plats trencats.

LS representants de algunas associacions obreras de caràcter instructiu han dirigit al president del Consell de ministres un breu missatge, demanant que s' declari obligatoria l' ensenyansa y al mateix temps que s' prohibeixi en absolut tot treball als noys y noyas, fins á l' edat que la ciencia médica determini.

La petició es justa, es convenient, es regeneradora; pero ja veuran els que la formulan, com resultarà completament estéril á continuar las cosas com fins ara.

Pera trobar establert lo que s' demana en lo missatge, cal anar á la republicana Suissa. Allí la lley regularisant lo treball dels noys, impeditlos l' accés en las fábricas y talleres fins á una edat determinada, regeix per un igual en tots los cantons. Igualment está en vigor la que obliga als pares á fer concorre als seus fills á las escollas, desde 5 á 15 anys en uns cantons y desde 5 á 13 en altres. La responsabilitat dels pares se fa efectiva per medi de multas y de presó.

Pero en cambi se 'ls donan tals ventatjas, que si faltan á la lley no tenen excusa. La ensenyansa á Suissa es enterament gratuita, igual pels pobres que pels richs. Als noys de las escollas se 'ls proveheix de tot: de llibres, cartipassos, paper, plomas y tinta. Y 'ls fills de familias necessitadas se quedan á dinar á la escola, á qual efecte hi ha en totas ellas la corresponent cunya escolar, perfectament atesa.

Per fer de la ensenyansa primaria la base mes segura de la pau y la prosperitat del poble, els suissos no reparan en sacrificis; de tal manera que la major part del pressupost s' inverteix en aqueixa atenció especial. Allí no han de sostenir clero de cap mena: l' exércit compost de tots els ciutadans útils costa relativament una patarata, la que s' destina á la renovació del material y al sosteniment dels cossos facultatius seriament organissats. Lo jefe de l' Estat té per tota llista civil 14,500 franchs anuals. Hi ha catedráticos de Universitats y professors de ciertas escollas especials que percibeixen una suma molt superior á la que s' paga al President de la República, al qual, segons diuen ells, únicament el tenen per obrir las cartas y demés plechs dirigits á la nació.

Tingan en compte aquests datos rigurosament auténtichs que hi tingut ocasió de veure per mos propis ulls, els firmants del missatge dirigit á n' en Silvela. Aquí ahont l' infelís magisteri s' mor materialment de gana. el clero se 'n endú cada any 41 milions de pessetas, las classes passivas mes de 70 milions, la llista civil mes de 9 milions, l' exércit mes de 250... etc., etc. No hi ha donchs possibilitat de que pugan tenir bon éxit els nobles propósitos dels obrers que persegueixen l' ensenyansa obligatoria y la protecció á l' infancia treballadora. Arriban tart. Ja 'l pressupost té amo.

Y no hi ha mes: cada terra dona 'l seu fruyt... y la llevor que fertilisa 'ls camps de la lliure República federal helvética, no pot germinar en lo nostre terrer empredrehit per una tradició secular de fanatisme, de ignorancia, de imprevisió y despilfarro.

Si era cert qu' en Silvela presentava de bona fé el projecte de lley d' incompatibilitats, no havia de permetre de cap manera que las Corts li tiressin á terra. Primer dimitir que tolerar que li esmenessin la plana.

Pero jo ja ho veig: las qüestions de gabinet únicament las formula en aquells assumptos que han de perjudicar al país: may en aquells altres que únicament perjudicarian als polítics de ofici.

Aquests no poden perdre may, governin els uns, governin els altres.

Son els inviolables, els irresponsables... y 'ls intolerables.

Lo verdader caràcter de la manifestació de Reus no va determinar-se, fins que 'l poble va exigir que la música toqués *La Marsellesa*.

S' ha de reconeixer que 'l poble te intuicions mes clarividents que molts sabis que pretenen guiarlo, exposantli ideas y projectes que no li poden produhir fret ni calor.

La *Marsellesa* es una pesa immortal, digna de figurar en tot *concert*. Aixís ho va compendre 'l poble de Reus, que niara ni may desdirá un punt dels seus sentiments democràtics ni de las sevas afeccions francament republicanas.

Sobre 'l *concert económic* vaig sentir la següent apreciació que no careix de bon sentit:

«Poch nos importa pagar en aquesta ó aquella forma, si sempre hem de pagar. Lo que convé es evitar que lo que paguem s' inverteixi malament ó s' derrotxi de la manera mes escandalosa.»

El Transvaal ens proporciona notas ben curiosas. Desde que ha comensat la guerra, ningú pensa en ascendir, ni en guanyar creus pensionadas; ans al contrari, l' exércit en massa ha rebut ab aplauso la disposició del govern, rebaixant els sous, inclús els dels militars.

Aquells valents son aixís: posan en perill la vida sense aspirar á cap mes recompensa que al agraïment de la patria. ¡Y per aixó donan las grans pallissas als inglesos! Lo que 'l seu país no 'ls pot pagar, s' ho cobran cassant *inglís*.

El president Krüger que percibia la modesta suma anual de tres mil lliuras esterlinas, ne percibeix únicament siscentas, en virtut de la citada rebaixa.

¿Qui no s' descubreix ab admiració, davant d' aquest rasgo d' austeritat republicana?

Apenas se parla de Catalunya 'ls polítics de Madrid s' uneixen tots com un sol home.

Dissapte passat varen aplaudir á n' en Villaverde, en Canalejas y hasta en Romero Robledo...

Lo que aixó significa, lo que aixó vol dir, prou ho consignaria... pero ab aixó de la censura previa, no hi ha remey: la professó ha de anar per dintre.

L' ULTIM MANIFEST

I

Don Bassili Paraíso acaba de retocar y de posar punts y comas al seu Manifest. ¡Quin art hi ha desplegat en la feyna! El papé es blanch, satinat y sense sombra d' arruga; la tinta, negra, brillant y d' aquelles que no perden; la ploma ab que l' ha trassat, de lo millor que s' fabrica, y en quant al contingut, ¡ah! hi ha abocat, no l' eloqüencia, sino l' ánima, la sanch, tot lo que pot donar un home que va ab el cor á la má y coneix que desempenya un paper providencial.

—Ja está llest—diu don Bassili cuydadosament plegant el Manifest y ficantlo á dins d' un sobre:—demá el jefe del ministeri se 'l trobará al sén despaig, y á veure lo que hi contesta. El document es ben clar, las conseqüencias, precisas. ¿Lí farà efecte? ¡Qui sab! De tots modos mans á l' obra, que 'ls moments son apremiants, y en las malalties graves un segón pot valgué un any.—Y donant el plech á un mosso, —Te—li diu:—aixó volant al correu: pósahí dos sellos. ¡Protegem al pobre Estat!

II

Passa un dia, 'n passa un altre y 'n passen vuyt més, y en va espera 'l trist don Bassili la resposta.—¡Es ben extrany!—murmura estirantse 'ls rinxols del cabell:—¿Qué haurá passat? No puch creure qu' en Silvela tingui 'l plan de no fer cas d' un Manifest hont s' hi troba el remey de tots els mals que pesan sobre la patria.

¿Tal volta s' haurá extraviat?
 ¿Tal volta l' home rumia
 lo que li cal contestar?
 No 'ns precipitem: deixem
 meditar ab tranquililitat.—
 Pero van trascorrent días
 y més días y re; igual.
 La desitjada resposta
 no acaba may d' arribar
 y com, segons don Basili,
 esperant no 's dóna un pas,
 el president de las Cámaras,
 tip d' un silenci tan llarch,
 pren el bastó y el sombrero,
 corra á l' estació en un salt
 y cap á Madrid de frente.
 —Veyám aixó qué haurá estat.

III

Arriba á casa en Silvela.
 —Don Francisco, Deu lo guard.
 —Hola! ¿Vosté, don Basili?
 ¿Qué fan per allá?
 —Tirant.
 —¿Y la Pilarica?
 —Bona.
 Li venia á preguntar
 si ha rebut, com jo suposo,
 el meu Manifest.
 —Y tal!
 Ja hi deu haver quinze días.
 —Y ¿qué tal? ¿Qué li ha semblat?
 —Si li responch ab franquesa
 ¿promet que no 's cremará?
 —No.
 —Pues... ¡ni sols vaig llegirlo!
 —Llegéixil ara, aixó ray.
 —Es que... ¿m' permet que li digui?
 —Sí, parli, qu' estich frisant.
 —No 'l tinch el Manifest.
 —Y ara!
 ¿Qué n' ha fet donchs?
 —L' he donat
 al ministre de Marina.
 —Pero ¿ab quin propósit?
 —Ay...
 Perque 'm fes barcos. ¿Que 's pensa
 ab quina llestesa 'ls fa?...

C. GUMÁ.

VUYT DÍAS Á VILLA-TRIGUEROS

Per ser la nit del dissapte, havia anat á casa tart ab la con-
 fiança de que á l' endemà podria llevarme á las onze ó á l' hora
 dels drapayres; pero com l' home proposa, y mana qui mana, no
 feya una hora que m' havia ficat al llit quan me desperté el
 timbre de la porta.

M' aixeco y en camisa me'n vaig á veure qui podia ésser en
 aquella hora, intempestiva per tot lo que no sigui anar á Vall-
 vidrera.

—¿Qui hi ha?
 —Obri. Soch el sereno.
 —¿Qué volem?
 —Hi ha un senyor que porta recados del Sr. Gobernador.
 —¿Ah, moltes gracies! Saludi'l de part meva.
 —Haga V. el favor de obrir, caballero.—diu una veu grossa.
 Aixó ja son *palabras mayores*, vaig pensar, y obro la porta
 quedant desagradablement sorprés al veure la escala plena de
 gent.

—Vistase V. y véngase conmigo, pues el Sr. Gobernador
 tiene que hacerle una pregunta.

—Home, ¿que no me la podria fer per escrit?
 Em vesteixo ab quatre esgarrapadas, tranquiliso á la dona,
 em poso l' abrich perque la matxada era fresqueta, y sortim
 al carrer ahont ab gran cortesia el jefe de tota aquella colla
 de gent em diu:

—Lo del Sr. Gobernador era para no alarmar á su familia.
 Vea V. la orden que tengo.—Y 'm posa als nassos un volant
 ahont sense embuts se 'm deya que m' arribés fins al carrer d'
 Analla.

Pujo á un cotxe y m' hi faig portar, acompanyat galantment
 per un polisson. Obran sense necessitat de trucar aquell gran-
 diós chalet, y em guian á una petita habitació ahont me trobo
 qu' estavan prenent *rigurosas midas* á un mal carat que feya
 cara de vi agre y á un subjecte que tenia cara de bon pa.

—¿Qu' es industrial V. també?—em preguntan aquells dos
 sociés.

—No, senyors, jo no soch res, per servirlos.
 —Gracias, pero deu haverse embolicat en la qüestió del día.
 —Ah, no senyors. Jo m' hi embolicat per la qüestió de la
 nit, que es la mes fresca.

Ens apuntan els noms per l' ordre qu' haviam entrat.
Tesoro Estapé, taberner, diu el qu' havia matinat mes.

Menos mal, vaig dir, entre dents, que ja tenim vi.
 —*Pedro Augé*, forner, respon el segon.

Aixó va bé; ja 'ns han portat el pa á casa.

Mentres jo dava las senyas mevas, se sent fressa pel corre-
 dor, y ens en presentan dos mes.

Els dos primers els coneixen y se saludan.

—Hola, Riera; ¿també vos?

—Sí, respon l' interplat: crech que necessitan algun apa-
 rato per no sé qué y com jo soch lampista....

—Bona nit, *Angulo*. Ja tindré qui 'ns afayti.

—Sí, á pel y á repel. Veig que costa poch agafar la cosa
 pels cabells.

—O pels péls, vaig contestar jo admirant la magnífica bar-
 ba de cabo de gastadors que porta l' ex-president de l' ex-sin-
 dicat gremial.

Quan vam estar apuntats tots ens pregunta un empleat:

—¿Ahont volem anar?

—Al carrer—contestém á coro.

—Per ara no pot ser. Als patis ó á preferencia?

Tant per tant, llevat de sis rals diaris, vam optar per la pre-

ferencia de primera, qu' es al últim pis ab honors de colomar,
 y allí van conduhirnos.

Al quedar sols, vam fer un rotllo, ens vam mirar, varem
 allargar tots el bras dret y després de jura'ns, com si fossim
 conjurats d' ópera, amistat eterna, ens vam posar á riure.

Estavam comentant lo que 'ns passava quan puja un empleat
 y crida:

—¡Cinco industriales más!
 Sortim á rebre aquella segona tanda y ens trobém ab en *Pe-
 pito Bertrán*, el barber *Gargallo*, en *Llorens*, en *Trinxet* som-
 brerer y el venerable manyá *Sr. Reventós*.

En lloch de desgracia se soldan fàcilment las amistats, y als
 cinch minuts aquells deu companys, animat cada hu per la
 presencia dels demés, ja bromejavam, com si fossim á Mont-
 serrat de xirinola.

La policia ens havia tret la son de las orellas, el sol ixent
 ens la treya dels ulls y per desvetllarnos del tot vam decidir
 pendre café tots plegats, menos l' Augé y l' Estapé que ab to-
 ta tranquililitat van ficarse al llit pera no perdre la nit del tot.

Mentres preniam café, sentim arribar un cotxe y ens diu l'
 Albadalejo, un pres molt trempat que 'ns servia, ab un accent
 d' Elche:

—Ahí vé de segur un pájaro gordo.
 Tenia bon nas, perque als poch moments puja un empleat
 y ens diu:

—Acaba d' ingressar en Vidal Ribas.

Es mal fet alegrarnos del mal del próxim, pero com es pre-
 cis no amagar nostras debilitats, confesso que la no a 'ns va
 posar contents, semblantnos que la presó del Sr. Vidal dava
 un caràcter mes important á nostra detenció, y era una espe-
 ransa mes de que no duraria.

Li permetian hostatjarse al quarto d' advocats, pero el se-
 nyor Vidal va preferir estar en nostra companyia y pujá á la
 terrassa ahont estavan instalats.

A las vuyt varem esmorzar; vingué l' hora de visita, y alló
 s' ompli de gent, extrany y de familia, que venian á salu-
 darnos.

Un amich meu entrá esvarat, ab cara de un esparverament
 cómic, y abassantme 'm digué:

—¡Cóm! ¿Qué no ets al Carlos quint?
 A l' hora de dinar compareixen els mossos del Orient ab una
 suculent minestra.

Ens posém plegats á taula y ¡bona l' hem feta Geroni! ens
 trobém ab que no 'ns era permés beure vi. L' aygua, natural-
 ment, ens va aigualir l' alegría y el primer menjar de la pre-
 só transcorregué mistich y silenciós. L' amich Estapé estava
 verdaderament indignat.

—¡Qué farà Espanya, deya, de sa riquesa vinícola si ens
 obligan á beure aygua!

A las tres acabavam de pendre café y essent hora de visita,
 cap á la reixa falta gent. Ens tocava á nosaltres d' animar als
 visitants dihentnos que no tinguessin ansia que 'ns la passa-
 vam bé, descontant la falta de vi.

Després de la visita, á la sala d' advocats, á discutir que si
cesta, que si *vuelva*, que si son verdas y que si son maduras.

L' un opinaba naps, l' altre cols y l' altre xiribias. El resultat
 final era que, convensuts de lo que treballavan las bonas per-
 sonas per nostra llibertat, al endemà aniriam al carrer.

A l' hora de sopar ja vam pugnar ferosos l' ilusió de que be-
 viam vi. El taberner de davant de la presó, ens havia propor-
 cionat tres sifons del vidre negre, y al paladejar el líquid que
 contenia talment ens semblava such de rahim. ¡Res, la sug-
 gestió del color y las ilusions del desitj!

Estavam acabant de sopar quant sentim que 'ns portan un
 nou company.

—¡Uno de Igualada!—ens anuncia un empleat.

—¡Ja has rebut, *Codorniu!*—vaig exclamar jo.

Y efectivament, entra l' amich meu, concejal d' Igualada,
 ab cara murriosa que va iluminarse de repent al veure'm.

—¡Cóm! ¿Tú aquí?—va exclamar saltant de content. Me'n
 alegro.

Feta la presentació, ingressá en la colla, y després de pahir
 el sopar, passejant amunt y avall d' aquell porxo-mort ens n'
 anarem quiseun á sas habitacions respectivias.

L' Angulo, en Codorniu y jo ocupavam la celda n.º 7. Feya
 un rato que 'ns haviam ficat al llit, encare no dormiam, quan
 vam sentir soroll de claus. Anavam passant els forrellats y
 tancant els quartos. Confesso que al sentir el tom de clau do-
 nat al nostre, vaig experimentar una extranya impressió de dis-
 gust. Igual efecte devia fer als meus companys puig vaig
 sentir que 's remenavan en son llit.

Al llevarnos el dilluns vam trobar aumentada la colonia ab
 els *Srs. Bordas, Pujol y Pacull*.

Després de la visita el fill del Sr. Vidal Ribas, l' iluatrat y
 agradable jove Emili, que 'ns feya constant companyia, ens
 retratá en grupo y menjant. Rebutn visitats, conversant ab els
 advocats y jugant á la morra passá el dilluns. A l' hora de
 sopar D. Emili proposá repartir el dia següent un socorro á
 tots els albergats en el nostre hostel, acordantse per unanimi-
 tat donar dos rals á cada un dels bons y quatre als malats,
 oferint el Sr. Vidal pagar la mitat y el resto entre tots els
 altres.

Efectivament, el dimars una comissió composta de dit se-
 nyor Vidal, ánima de la colonia, en Riera, en Gargallo y jo
 varem cumplir tan agradable comanda.

La visita á totas las dependencias de la presó resultá mes
 curiosa que satisfactoria. No crech olvidar may la serie d'
 emocions sentidas al cruar aquells patis ahont s' amagatzem
 els desperdiciés de la societat, els fills del carrer, els re-
 butjats de tot arreu; aquellas salas dels malalts ahont agonit-
 zava un jove de dinou anys, y un vell de setanta dos, condem-
 nat á reclusió perpétua, esperava impacient, encare qu' en va
 malgrat sos anys, la seva darrera hora; aquells departaments
 de nens en quinas caras hi traspúa una desconsoladora preco-
 citat; la presó de las donas, qu' ofereix l' espectacle tristissim
 de la degradació femenina; la sala dels sarnosos; els calaboc-
 llos y las demés dependencias, habilitadas pera guardar la
 gent á qui la desgracia, mes qu' altre motiu, ha portat allí.

El director interi D. Pere P. Monerri ens acompanyá per
 tot arreu amenisant la visita ab detalls y noticias curiosissim-
 mas. Tastarem el pa que 's fabrica en la casa, admirarem la
 cuyna y sas dependencias, passarem per la capella, y se 'ns
 axamplá el cor al retornar á la sala de nostre cautiveri, ahont
 per ser hora de visita 'ns esperavan ja la familia y els amichs,
 probantnos que la sort no s' havia mostrat avara ab nosaltres

ja qu' eram rics de tot si 'ns comparavam ab els desgraciats
 á quins acabavam de visitar.

Dos presos del pati gran no volgueren admetre nostre dona-
 tiu dihentnos que l' agrañian molt, pero que sas ideas els pri-
 vava d' acceptar res de ningú. A un d' ells vaig dirli que á lo
 menos be m' admetria un cigarro, em digué que sí, pero al
 darli un puro me 'l rebutjá dihent que sols m' acceptava un ci-
 garret de paper.

Al dimars mateix ja vejerem aumentada la colla ab els se-
 nyors *Oriol, Arola, Rius y Jordani* y á darrera hora encare
 se 'ns presentá en *Vilaseca* amo del Café Colón á fer la vin-
 tena.

Ab la copiosa entrada del dimecres alló ja va semblar un
 mercat de Calaf. Els menjars tenian honors de *banquete* y per
 ferosos l' ilusió de que la taula estava provehida de vins va-
 riats, ens portavan las senyoras botellas de diferents tamanys
 plenas d' aygua, que nosaltres beviam ab igual gust que si fos
 vi. Fins á postres ne destapavam alguna de llarga, donant una
 palmada al ferho perque semblés xampany.

La entrada dels senyors *Reventós (S), Pi, Llugany, Pelegrí*
 y *Comellas*, aumentá la partida fins al número de vinticinch y
 alló desde aquell moment ja va semblar el saló de Llotja á l'
 hora de contractació. En un grupo en Pelegrí, explicava qu'
 havia vist un bolet que pesava vintiuna lliuras y el taberner
Raventós de la Barceloneta deya admirat:

—¡Caramba! Vintiuna lliuras, ja es pes. Pro, devia tenir ja
 una pila d' anys ¿oy?

Cinch ó sis escoltavam ab atenció al Sr. Pi qu' explicava ab
 tots els ets y uts la sorpresa que va tenir el diumenje passat
 al saber qu' en la pisarra del Foment hi havia algo escrit, qu'
 havia anat á véureho y que, efectivament, va rebre la con-
 moció de evidenciario per sos propis ulls.

—¿Y qué deya?—li preguntá l' Estapé.

—¡Oh, no ho vaig llegir.

Cada dia després de sopar s' accentuavan las esperansas de
 sortir al dia següent. El sol visitantnos á la sortida y no dei-
 xantnos fins á las tres de la tarde predisposava nostre ánim á
 la esperansa; en Sol venia á las quatre, y al explicar las ges-
 tions que 's feyan en la dava completa d' una próxima lliber-
 tat. Per xo, cada vespre estavam segurs de que la nit qu' ana-
 vam á comensar era la darrera de nostre cautiveri.

Al demati del dijous se presentá el rellotger Sr. *Trilla*,
 prop de mitj día en *Dalmau* y mes tart l' *Homs* y en *Correras*.

La cosa s' anava animant, pero á mida que 'n venian de nous,
 creixia la confiansa d' una próxima sortida. S' activavan las
 diligencias; es parlava no se qué d' uns telegramas de no se
 qui; deyan que si 'l Bisbe, aixó; que si en Planas, alló; y no se
 quantas cosas mes que feyan preveure qu' era aquell el dar-
 rier día.

Al vespre va entrar encare un nou detingut, en *Clapés*, qui
 portant rumors de fora, demostrava l' esperansa de no passar
 cap nit á la presó. Anarem á dormir pero algún ja ni va des-
 pullarse.

Y vingué el divendres, y al sortir el sol va toparse ab
 trenta detinguts en aquell colomá.

Per fi á las onze ens cridan á tots y l' amable jutge militar
 Sr. *Varlett* anuncia la llibertat dels detinguts. Jo m' escamo
 perque no veig al Sr. *Feliu* qu' era qui entenia en l' assumpto
 meu.

Ratifica el Sr. General lo dit pel Sr. *Varlett* y ens ne tornem
 al colomar tots plegats alegres de ser lliures y disposats á fer
 la despedida ab un suculent ápat.

Pro jo no las tenia totes y quan á postres l' excelent amich
 Sr. *Vidal Ribas* ab ven comosa ens diu que en *Codorniu* y jo
 continuavam presos, no 'm vaig sorprendre, si be no haig d'
 amagar que va disgustarme lo veure confirmadas mas sospitas.

Recordaré sempre las mostras de cordial amistat y comove-
 dor companyerisme que 'ns varen dar tots aquells honradissims
 ciutadans. Els havia conómés mes la tristesa de nostra conti-
 nuació en aquella casa que l' alegría de sa sortida y alguns,
 entre ells el bon amich *Riera*, fins ploravan.

Y van marxar. Y jo vaig quedarme consolant á la meva do-
 na del disgust rebut al trobarse ab que havent vingut aquell
 dia ab l' alegría al cor, havia d' entornarse'n ab doble senti-
 ment que 'ls demés días. Y en tant sentia la ovació que 'l po-
 ble feya als lliberats, jo 'm ficava á la celda rabiant d' haver
 de ballar sempre ab la mes lletja; pero 'm consolava prompte
 y fins reya al veure la cara de 'n *Codorniu* qu' encare estava
 mes conpungit que jo.

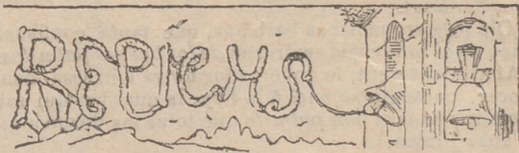
Els amichs no van perdre estona y per fi el dissapte acabá
 el sumari el nostre jutge Sr. *Feliu*, persona agradabilissima
 que sab ser simpátich fins en el cumpliment de tan delicats y
 poch agradables debers com els d' alisar el sabre de la *Themis*
 mes farrenya, sobre el cap d' un pobre ciutadá que no ha co-
 més altra falta que respondre á una pregunta.

Y al diumenje á las onze y mitja el mateix senyor, doble-
 ment simpátich llavoras, va posarnos en llibertat. Vaig fer
 passar á 'n *Codorniu* al davantper poguer alabar-me d' haver
 sigut l' últim en sortir d' aquella *Villa-Trigueros*, ahont havia
 passat vuyt días experimentant tota mena d' emocions.

Mes avans d' acabar aquesta crónica trassada á corre-cuyta,
 siga'm permés dedicar un afectuós recort á tots els meus com-
 panys de presó, y significar mon agrañiment á tots quants va-
 ren interessarse per la meva sort.

Y fins á un altre.

JEPH DE JESPU.

A reyna Victoria en celebració de la
 diada de Cap d' any manará entre-
 gar á cada un dels soldats del exér-
 cit del Transvaal, una capseta de
 xocolate.

Ara no mes falta que 'ls boers s'
 encarreguin de posarhi 'ls rescuyts:
 en castellá *magicones*.

LA GUERRA DEL TRANSVAAL

1. Desembarch de un convoy de ferits inglesos.—2. Emboscada dels boers contra un tren acorassat.—3. Defensa de Ladysmith: bateria inglesa.

Y quan el prenguin se 'n lleparán els bigotis.

La campanya lliure-pensadora de la infatigable propagandista D.ª Belén Sárraga te la virtut de treure de fogó als clericals de Andalusia. ¡Vaya una manera de alborotarse!... Ni que se 'ls hagués ficat la guilla dintre del galliner!

L'arquebisbe de Sevilla volent evitar á tota costa que D.ª Belén exerceixi sas funcions de pela-clatells, va anar á veure al governador, suplicantli que prohibís á tota costa 'l meeting anti-clerical que dita senyora havia organísat.

El governador—com es natural—va respóndreli que las lleys vigents li impedían cometre aquella etzegallada.

..

Es inútil dir si l'arquebisbe sortiria cremat del despaig del governador. Pero al arribar al séu palau, va tenir una pensada, y la va posar en planta desseguida.

Cridá á las senyoras de l'aristocracia mes seductoras, mes insinuants, mes ressaltadas, y després d'explicárlas'hi 'l cas, las hi va dir:

—Vayan oztés á ver ar governaó... Tar ves ante er buen parmito de oztés acceda á lo que no me ha querio conceder á mí.

¡Olé pels arquebisbes barbiáns, que tanta confiança tenen ab l' influencia espiritual de los buenos palmitos!

Afortunadament, le governador no va deixarse convencer, mantenintse fidel á la llei, la qual per qui sab complirla te mes bon palmito que totas las devotas sevillanas juntas.

Mister Chamberlain ha tornat á fer un discurs dels seus, afirmant qu' está entés ab els Estats Units y ab Alemania, per tirarse sobre las colonias francesas, y reportárselas tranquilament.

Pero s' ha donat el cas de que tant els alemanys com els yankees l' han desmentit de barra á barra... lo qual després de tot no te res d' extrany, perque en companyia dels que reben, no hi vol anar ningú... y 'ls ingles reben de valent á l' Africa austral.

Lo procacitat del ministre inglés de las Colonias ha fet què ja ningú 'l conegui pel seu nom. Avuy tothom li diu: *Mister Charlatán*.

Tu sempre fas caparradas,
mes creume noy,
deixa't de bromas pesadas
y feste tancá á Sant Boy.

Prohibitntse com se va prohibir la transmissió telegráfica á provincias del discurs pronunciat per en Villaverde, dissapte en el Congrès, se doná un cas extraordinari.

El de que 'l govern se prohibeixi las sevas propias declaracions.

Aixó es ja el *delirium tremens* de las midas preventivas.

O bé una anticipació del Carnestoltas, en el qual no hi ha més que una máscara: en Silvela disfressat de general Narváez.

CORRESPONDENCIA PARTICULAR

Ciudadans Rojello Sorteja, Un Pinatell, Pataka, Un de Reus, H. Maginet, Abecedari, M. Argemi, Pau Pinyol, Un Zaragessá, P. Picard, S. Lluch, Un Aranés, Un Electrisat, Venedor á la menuda y A. dels Cartipassos:—Lo qu' envían aquesta senmana no fa per casa.

Ciudadans P. Faluga (Premiá), Moro de foch, Joan Rocavert, Enterra-morts, P. Sigollas, Un de Canet, Sicut-érat, Pau Guerra, Un Llombart, N. Regalat y Un de Sant Gervasi:—Insertarem alguna cosa de lo que 'ns envían aquesta senmana.

Ciudadá J. Aubert M.: Las cantaréllas son fluixas y defectuosas de forma.—R. Homedes M.: S' ha de tenir en compte que l' Almanach te las sevas dimensions fixadas, y que no podenthi cabre tot lo que rebém, un o altre ha de quedar sacrificat.—V. Andrés y P. Umbert: Vaja també per vostés l' anterior resposta. Respecte á lo demés que 'ns indican, l' editor ha concretat lo número dels exemplars al dels autors que hi figuran.

—L. Codina: No 'ns serveix.—Rovira: Com tampoch lo que 'ns envia vosté.—S. Bonavia: La senmana próxima dedicarem unas líneas al benivolgut colobrador, de qual pérdua 'ns dona vosté coneixement. La composició que 'ns envia, potser si qu' es una mica massa íntima, en qual cas será millor que no surti de l' íntimitat.—J. Matas: Es fluixet. L' any nou se mereix algo mes.—M. Balforda: La composició de vosté no va en loch.—J. M. Pons: Rebudas las dos composicions; pero sen tim dirli que ha fet tart.

ANTONI LOPEZ, editor. Rambla del Mitj, 20

A. López Robert, impresor.—Asalto, 63.—Barcelona.

Dintre de pochos días veurá la llum

L' ALMANACH

DE

LA CAMPANA DE GRACIA

pera l' any 1900

Un tomo de més de 200 planas atestadas de dibuixos y una cuberta á varias tintas.

Preu: 2 rals.

NOTA.—Los corresponsals que no tingan fet lo pedido, que 'l fassin sens perdua de temps, si volen rebre L' Almanach tan bon punt surti.